

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ОҚУ АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІ
Ы. АЛТЫНСАРИН АТЫНДАҒЫ ҰЛТТЫҚ БІЛІМ АКАДЕМИЯСЫ

Орта білім беру ұйымдарында Республика күнін өткізу бойынша
әдістемелік нұсқаулар

Астана
2022

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы Ғылыми кеңесінің шешімімен баспаға ұсынылды (2022 жылғы 24 маусым № 7 хаттама)

«Орта білім беру ұйымдарында Республика күнін өткізу бойынша әдістемелік нұсқаулар» – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2022. – 30 б.

Әдістемелік ұсынымдамада мерекелерді ұйымдастыру мен өткізудің тарихи сипаттамасы, оларды өткізудің білім алушылардың тұлғалық дамуына әсері, республикада Республика күнін мерекелеуді қайта бастау мәселелері қарастырылған. Қазақстан Республикасының негізгі рәміздеріне сипаттама беріліп, мерекелік іс-шаралар мен сынып сағаттарының мақсаттары, міндеттері және нысандары бойынша әдістемелік ұсынымдар беріледі.

© Ы.Алтынсарин атындағы
Ұлттық білім академиясы, 2022
© Национальная академия
образования им. Ы Алтынсарина, 20

Кіріспе

Мерекесі – адамзаттың өлшемі және реттелген болмыстың қайнар көзінің бірі. Мерекенің негізгі мақсаты: жас ұрпақтың мәдениеті мен азаматтығының рухани және ұлттық дамуына ықпал ету.

Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 13 желтоқсандағы №267 Қазақстан Республикасындағы мерекелер туралы Заңында ұлттық мерекелер, мемлекеттік мерекелер, кәсіби және өзге де мерекелерді атап өтілу күндері ұсынылған.

«Ұлттық мерекелер – Қазақстан мемлекеттілігінің дамуына елеулі ықпал еткен, ерекше тарихи маңызы бар оқиғалардың құрметіне Қазақстан Республикасында белгіленген мерекелер. Ұлттық мерекелерді мейрамдау кезінде орталық және жергілікті мемлекеттік органдарда ресми іс-шаралар өткізіледі.

Мемлекеттік мерекелер - қоғамдық-саяси маңызы бар оқиғаларға арналған, сондай-ақ Қазақстан Республикасының азаматтары дәстүрлі түрде атап өтетін мерекелер. Мемлекеттік мерекелерді мейрамдау кезінде ресми іс-шаралар өткізілуі мүмкін.

Кәсіби және өзге де мерекелер - ұлттық және мемлекеттік мерекелер мәртебесі берілмеген, азаматтардың жекелеген санаттары атап өтетін мерекелер» деп атап көрсетілген.

2022 жылы 25 қазан – елімізде «Республика» күні болып бекітілді. Бұл күн мемлекеттік мереке ретінде бекіту жас ұрпақты қолдауға бағытталған мемлекет тарапынан маңызды қадам болып табылады.

Біздің Республикамыздың тәуелсіздік рухында тәрбиеленген бүгінгі жас ұрпақ – болашаққа деген үмітіміз, сенімді тірегіміз.

Біз ата-бабаларымыз армандаған тәуелсіздікке қол жеткіздік және Ұлы дала кеңістігінде Есіл жағасында әдемі Астана қаласы салып, бүкіл әлем мойындаған мемлекет құрдық, тарихта бұрын-соңды болмаған биіктерге жеттік. Барлық жүзеге асырылатын іс-шаралар біздің егеменді еліміздің болашағы үшін, жастар мен балаларымыздың болашағы үшін өткізіледі. Биылғы 2022 жылдың балалар жылы деп жариялануын атап өту де маңызды.

Қазіргі уақытта біздің өміріміздің барлық салалары – білім, жұмыс, отбасы және тіпті бір-бірімізбен қарым-қатынасымыз маңызды, оң өзгерістерге ұшырауда. Мұның бәрі әр адамның және бүкіл әлемнің даму траекториясына түбегейлі әсер етеді. Цифрлық қоғам мен білім экономикасы бар жаңа жаһандық өркениет пайда болады. Біздің ел уақыт талабына сай болуы керек. Сондықтан барлық күш-жігер елімізді болашақ серпіліске дайындауға бағытталған және мықты Қазақстан құруға бағытталған.

Жастар – еліміздің қазіргі әлемдегі бәсекеге қабілеттілігінің негізгі факторы. Қазақстанның болашағы жастардың біліміне, күш-қуатына және отаншылдығына байланысты. Қазір бірге жасап жатқан барлық нәрсе жас ұрпақтың бақытты өмірі үшін жасалады, осылайша жастар өздерінің әлеуеті мен мүмкіндіктерін толық пайдалана алуына мүмкіндік бар.

Қазір білім алушылардың шығармашылықта да, оқуда да табысты болуға мүдделі екендігін баса айтуға болады, жастар нарықтық экономиканың жай-күйін нақты бағалайды және бәсекеге қабілетті өнімдерді ұсынуға тырысады. Бұл тәсілдің басты артықшылығы – жастар өз қажеттіліктерін өздері анықтайды. Жастардың әрбір жобасы қызықты және назар аударуға тұрарлық.

Бүгінгі таңда Қазақстанда жастардың әлеуметтік-мәдени бейімделу проблемаларын шешу, жастардың бәсекеге қабілеттілігін дамыту өзекті. Балалар жылы жас қазақстандықтардың шұғыл қажеттіліктерін қамтамасыз етуге арналған қарапайым және түсінікті қолдау құралдары әзірленуі тиіс екенін атап өту аса маңызды. Бұл – қол жетімді және сапалы білім, табысты оқыту, болашақ мамандықты таңдау, жеке тұлғаның өзін-өзі анықтауы.

1. Білім алушылардың жеке басын қалыптастырудағы мерекенің рөлі

Қазақстан Республикасында ұлттық мерекелер, мемлекеттік мерекелер, кәсіптік және өзге де мерекелер атап өтіледі. Мемлекеттік мерекелер – бұл қоғамдық-саяси маңызы бар оқиғаларға арналған мерекелер. Мемлекеттік мерекелерді мерекелеу ресми мерекелермен қатар жүруі мүмкін.

Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік мерекелер мен көріністер дуалистік модель сипатына ие болатын мерекелік мәдениеттің негізін білдіреді, бір жағынан этномәдени сәйкестендіру тәсілі ретінде, екінші жағынан – билік құрылымын әлеуметтік-мәдени көрсету нысаны ретінде әрекет етеді. Бұл ретте Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік мерекелер, жалпы мерекелік мәдениет сияқты, терең тарихи тамырларға ие; олардың пайда болуы, қалыптасуы, дамуы, ең алдымен, әлеуметтік-мәдени жүйелердің өзгеруіне байланысты, бұл ретте көпұлтты мемлекеттегі ұлтшылдықтың тежегіш факторы, өзіндік «тежегіші» рөлін атқаратын ұлттық мерекелердің дәстүрлі формалары.

Әрине, Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік мерекелер пайда болу тұрғысынан да, іске асыру тұрғысынан да өте күрделі құрылымға ие. Қазіргі көпұлтты әлемде олар функцияларды алатын көпфункционалды құбылыс: идеологиялық, әлеуметтік-интегративті, әлеуметтік тәжірибені аудару функциясы, сонымен қатар коммуникативті, компенсаторлық, эстетикалық және эмоционалды-психологиялық.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік мерекелерінің әртүрлі көпфункционалдылығы әлемді ұлттық түсіну және «жалпы адам» туралы идеялар спектрінде туындайды. Мұнда бұл түсініктің логикасы, философиясы түсіну нүктесінен шығады және «атрибуттар» және «субстанциялар» сияқты біртұтас бүтіннің бөліктерін дедукциялайды. Бірақ бұл түсінік өте күрделі. Ол еріксіз ауысады және әр халықтың өз орталығымен біріктіріледі. Бұл фактіні түсіну бастапқы болып, содан кейін ұлттық логика мәселесі туындайды.

Сондықтан адамзаттың бүкіл тарихы және оның мәдениетінің әртүрлілігі адамның қоршаған табиғи ортаға бейімделуі – ұйымдық формалардың тарихы. Адам немесе жаһандық қоғамның бастапқы ұйымдастырушылық бейімделуі қоғам мүшелерін тұтастай біріктіретін әлеуметтік инстинктпен анықталады. «Жаһандық қоғамды» толық сипаттау үшін әр түрлі жүйелердегі өзгерістердің әр түрлі қарқынын ескеру қажет, мысалы, француз әлеуметтанушысы Дж. Гурвич [3], М. Блоктың кейбір идеяларына сүйене отырып, үш уақыт цикліне бөлуді ұсынады: ұзақ уақыт (*longue duree*) – географиялық, материалдық және психикалық құрылымдардың уақыты, «квази-қозғалмалы» жылы өзгерістерді сезіну; орташа ұзақтық уақыты – онжылдықтармен есептелетін конъюнктуралар, циклдар уақыты; қысқа уақыт – оқиғалар уақыты.

Жалпы сипаттама «жаһандық қоғамның» барлық жүйелерін және барлық уақыт циклдерін ескере отырып ғана мүмкін болатындығын мойындай отырып, Ж. Гурвич өзінің назарын экономика мен материалдық өмірге, демек, «ұзақ уақытқа» аударады [3].

Мерекелер жағымды эмоциялардың қажеттілігі, адамдармен бірге болу қажеттілігі, мерекелік қарым-қатынас ретінде қажет.

Мерекелерді тәрбие жұмысында қолданудың практикалық қолайлылығы мен орындылығы көбінесе баланың ақыл-ой, эстетикалық, адамгершілік, рухани дамуының негізгі педагогикалық идеясын жүзеге асыру және шығармашылық іске асыру құралдарының қол жетімділігімен, ата-аналардың балаларды тәрбиелеу жөніндегі бірлескен жұмыс қызметіне оң әлеуетін кеңінен тарту мүмкіндігімен анықталады. Мерекелерді дайындау және өткізу жүйесінде білім алушының жеке басын, оның интеллектуалды, шығармашылық, рухани әлеуетін дамытуға бағытталған.

Мереке – баланың рухани байытуының бір түрі. Барлық мерекелер «көңіл көтеруге» шақырады. Мереке баланың толыққанды дамуы үшін оған ауадай қажет.

Қоғам өміріндегі мерекелер маңызды орын алады:

- біріншіден, бұл ұлттың рухани мұрасының бір бөлігі – салт-дәстүрлер, әдет-ғұрыптар;

- екіншіден, мерекені дайындау және өткізу процесінде балалар мен ересектер арасындағы жан-жақты шығармашылық ынтымақтастық саласы;

- үшіншіден, мереке күндері бала өмірінің жарқын оқиғасы;

- төртіншіден, мерекелер – бұл баланың рухани көрінісі мен рухани байытуының бір түрі;

- бесіншіден, мерекелер – «адами қарым-қатынастың сән-салтанаты» кеңістігі.

Мереке – бұл ерекше көңіл-күй, кез-келген салтанатты оқиғаның тәжірибесінен туындаған эмоционалды қуанышты көңіл-күй адамның өмірінде жеке және әлеуметтік дамуымен тығыз байланысты. Ел тарихымен, оның ғасырлық дәстүрлерімен, салт-дәстүрлерімен байланысты мерекелер адамға бүкіл халықпен бірлігін түсінуге мүмкіндік береді.

Мерекелік күнтізбе Отан тарихының қалай өзгертінін көрсетеді. Дәстүрлі мерекелер өзгеріссіз қалады, олардың қызығушылығы қазір айтарлықтай өсті. Бұл жай ғана қызығушылық емес. Отандық мәдениеттің бастауларын, өз ұлтының әдет-ғұрыптары мен салт-дәстүрлерін білу өз елінің тарихын, ұрпақтар тағдырын түсінуге көмектеседі.

Мерекелердің саны мен әртүрлілігі ересек адамға ғана емес, тіпті балаға да таныс. Өмірдің алғашқы жылдарынан бастап ол мерекені немесе ол үшін жеке маңызды күнді ерекше қабылдайды. Мектеп өмірінде көрініс табатын мерекелердің кең ауқымды.

Республика күнін мерекелеуде білім алушылардың бойына отансүйгіштік, өз еліне, ұлтына, туған жеріне деген сүйіспеншілік мен мақтаныш сезімдері оянады.

Мереке әрқашан маңызды әлеуметтік функцияларды орындайды, терең мағынаға ие, онда адам өзін жеке тұлға, ұжым мүшесі ретінде сезінеді. Кез-келген ұжымның мәдениетінің барлық формалары мен түрлерінің көрінісі, қабылданған мінез-құлық формаларынан бастап, киімдерді көрсету және дәстүрлі рәсімдерді орындау мереке арқылы өтеді. Әр мереке функционалды

жүктемені көтеретіні анық: тәрбиелік; ақпараттық; дамытушылық; эстетикалық; тұлғааралық.

№	Бағыты	Анықтамасы
1	Тәрбиелік	Тұлғаның психикалық және физикалық дамуына жүйелі және мақсатты әсер ету процесі
2	Ақпараттық	Бұқаралық ақпарат құралдарынан, мерзімді баспасөзден, кітаптардан алынатын адамдар беретін мәліметтер
3	Дамытушылық	Сананың бағытталған, табиғи өзгеруі, көкжиектің кеңеюі, тұлғаның интеллектуалды өсуі
4	Эстетикалық	Адам мен әлем арасындағы тұтас қатынастың көрінісі және адамдардың рухани қызметінің саласы
5	Тұлғааралық	Адамдар арасындағы қарым-қатынастан туындайтын қатынастар

Тәрбие бағыттары өзара байланысты, бірін-бірі толықтырады. Осы бағыттарды іске асыру мынадай міндеттерді шешуді қамтамасыз етеді:

- педагогикалық күш-жігерді біріктіру;
- тұлғааралық қатынастарды қалыптастыру;
- мерекенің тақырыптық бағыты;
- баланың шығармашылық өсуін қадағалау.

Мерекелерді өткізу барысында білім беру ұйымдарында «педагог-білім алушы-ата-ана» үштік одақта жүзеге асырылады.

Бастауыш сыныптарда мерекені дайындау кезінде ата-аналардың әлеуетін барынша арттыру қажет. Оқу жылының басында сынып ата-аналар жиналысында әдетте мектеп пен сыныпта өткізілетін бүкіл оқу жылына арналған іс-шаралар жоспары талқыланады. Жоспарлау кезінде аймақтың ерекшеліктері, ұлттық дәстүрлер, мектеп тәртібі ескеріледі. Жиналыс барысында ата-аналардың пікірлері тыңдалады, түзетулер мен толықтырулар енгізіледі. Жоспар ата-аналар жиналысында бекітіледі. Ата-аналар өз қалауы бойынша 3-тен 5 адамға дейінгі шығармашылық топтарға бөлінеді, олар белгілі бір мерекені ұйымдастыруға және өткізуге жауапты болады. Бірлескен қарым-қатынас процесінде ата-аналар тікелей жағдайда бір-бірімен, балалар ұжымымен, мұғалімдермен жақынырақ танысады.

Мұндай іс-шаралар оларға балаларымен жақынырақ танысуға, қызығушылықтарының, хоббиінің, талантының әлі белгісіз жақтарын ашуға мүмкіндік береді; отбасы мен мектептің серіктестігін орнатуға ықпал етеді. Балалар мерекелерді адами қарым-қатынастың жаңалығы, ата-аналармен және мұғалімдермен бірге тең және ұзақ болу мүмкіндігі үшін жақсы көреді.

Мерекеге дайындалу кезінде балалар көп уақытты бірге өткізеді, демек, достарын сол күйінде түсінуге және қабылдауға үйренеді. Мерекенің сәттілігі

олардың әрқайсысына байланысты екенін түсініп, олар өз әрекеттері үшін жауапкершілікті сезінеді.

Тұлғааралық қатынастарды қалыптастыру балалар мен ата-аналарды жалпы шығармашылық қызметке белсенді тарту арқылы құрылады. Мереке тақырыбын таңдауда пікір алмасу, әсер алу, сценарийді талқылау, бөлмені безендіру, костюмдер жасау, музыкалық және көркемдік нөмірлерді әзірлеу.

Мерекені әзірлеу – бұл үлкен және маңызды іс, ұжымдық және сөзсіз шығармашылық, ол еңбек пен қиялды, балалар мен ересектердің өнертабысы мен тапқырлығын қажет етеді, содан кейін ол бәріне қызықты. Мерекелерді әзірлеуге және өткізуге қатыса отырып, балалар мен ересектер өздерінің жасырын мүмкіндіктерін іске асырады, болашақ үшін қуат алады. Мерекелер мектеп өмірінің белсенділігін арттырады. Бұл ретте бастауыш сынып мұғалімінің бірінші міндеті – балалар ұжымын қалыптастыру, ата-аналарды біріктіру, яғни қарым-қатынас жүйесі құруға мүмкіндік береді: педагог, білім алушы, ата-ана, әкімшілік, ұжым.

Мерекелерді әзірлеу және өткізу технологиясының негізгі кезеңдері:

Мереке тақырыбын таңдау;

Ұйымдастырушылық;

Сценарийді әзірлеу;

Қорытындылау.

Бірінші кезең – мереке тақырыбын таңдау. Ұжымның жас ерекшеліктері мен өзіндік ерекшеліктері, оның тәрбие деңгейі, балалардың тапсырмаларды орындауға дайындығы, патриоттық тақырыптар, ұлттың рухани өмірін ақылға қонымды үйлестіру мүмкіндігі.

Балаларды мереке тақырыбына енгізу туралы ойлану керек. Білім алушыларды Отанға деген құрмет сезімдерін ояту, Отан отбасынан бастау алатындығын түсіндіру. Осы әңгіме барысында бірлескен ой туындату, мерекені қалай ұйымдастыруға болады? Тақырыпқа сай қандай мерекелік ән-шашулар, ойындар мен қызықты кештер ұйымдастыруға болады.

Осылайша, мерекені өткізуге дайындық бойынша әңгіме барысында балалар іс-шараны өткізу нысаны туралы өз көзқарастарын білдірді.

Екінші кезең – мерекеге дайындық жұмыстарын ұйымдастыру. Осы кезеңде костюмдер жасау, залды безендіру бойынша жұмыстар жүргізіледі. Бұл жұмыстың барлығы білім алушылардың ұжымдық және жеке іс-әрекеттеріне үлкен мүмкіндіктер ашады. Бұл ретте бұқаралық, топтық, жеке қызмет түрлері көзделеді. Мерекеге дайындық барысында балаларға алдын-ала рөлдер таратылды, олар ата-аналарымен бірге кейіпкерлердің костюмдерін дайындады, залды тиісті стильдендірілген түрде безендірді, мерекенің реквизиттері мен атрибуттарын дайындады. Егер барлық балалар оны дайындауға және өткізуге қатысса, іс-шараның тәрбиелік рөлі едәуір артады. Бастауыш сынып оқушысы үшін мұғалімнің, сыныптастарының еңбегін, күш-жігерін, бастамасын бағалау ерекше мәнге ие. Мерекеге дайындық бойынша ұжымдық іс-шаралар қуанышты, балалар арасындағы жанжалды жағдайларды жоюға ықпал етеді, бұл мектеп мерекесін ұжымды біріктіру мен өсірудің тиімді құралына айналдырады.

Балалар ұжымдық күш-жігердің үлкен жеміс беретініне сенім артып, қолдау көрсетілсе, еңбек нәтижелі болады. Мерекеге дайындық барысы сыныпта мезгіл-мезгіл талқыланады. Сынып ұжымы жиналған материалды қалай пайдалану керектігін шешеді.

Үшінші кезең – мерекеге дайындықтың маңызды бөлігі – сценарийді әзірлеу. Сценарийде мерекеден не болатыны, тақырыпты ашатын үзінділер, мерекенің бір бөлігінен екінші бөлігіне авторлық ауысулар, қатысушыларды белсендіру әдістері (конкурстар, ойындар, тосын сәттер, проблемалық жағдайлар және т.б.), Мерекені безендіру және жабдықтау жүзеге асырылады.

Мерекенің сценарийін жасау кезінде оның сюжетіне ерекше назар аударылады. Сюжет – бұл мереке барысында дамитын әрекет. Оқиға желісі мереке идеясын ашуға көмектесуі керек. Сценарийде нақты бастама, негізгі бөлім және аяқталу болуы керек. Мерекені дайындау мен өткізуде ұсақ-түйектер жоқ, ал екінші жағынан, фактілер, жабдықтар мен дизайн мерекелік іс-шараның сәттілігіне байланысты. Бастауыш сынып оқушылары сыртқы атрибуттарды өте жақсы көреді, сондықтан мүмкіндігінше ата-аналар балалармен бірге костюмдер немесе олардың элементтерін жасауы керек.

Төртінші кезең – қорытындылау. Мерекеден кейін балаларға пікір алмасуға, эмоцияларын, сезімдерін білдіруге мүмкіндік беру керек. Мұндай пікірталастарды әр мерекеден кейін өткізген жөн. Егер мереке сәтті өтсе, балалар ерекше тілекпен сөйлейді, өз көзқарастарын қорғайды. Мұғалімнің талқылауға ұсынатын сұрақтары мерекенің тақырыбы мен барысына байланысты. Мысалы,:

- Сіз осындай мерекеге тағы да барғыңыз келе ме?
- Мерекеден сізге не ұнады, не ұнамады? Неліктен?

Осылайша, әр мереке – бұл мұғалімнің, балалар ұжымының, ата-аналардың ойластырылған, жан-жақты, көлемді жұмысы. Жақсы таңдалған тақырып, шығармашылықпен жасалған сценарий ойластырылған идеяны жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Әрине, бұл жұмыстың барлығы сынып жетекшісінен көп күш жұмсауды талап етеді, бірақ мұғалімге де, балаларға да, ата-аналарға да қанағат әкеледі.

Бүкіл тәрбие процесінің негізгі мақсаты – балалар ұжымының өмірін сабақтан бос уақытта ұйымдастыру, осылайша оқушылар өз еркімен, сыныптың әртүрлі істеріне үлкен дүниемылспен қатысып, тәуелсіз болуды үйренеді, өз мүмкіндіктерін бағалай алады және үнемі өздерін тануға ұмтылады.

1. Орта білім беру ұйымдарында Республика күнін өткізу жөніндегі әдістемелік нұсқаулар

25 қазан – Қазақстан тарихындағы ең маңызды күн. 25 қазан – еліміз үшін Қазақстан тарихындағы ең маңызды атаулы күндердің бірі. 1990 жылдың дәл осы күні Қазақ ССР-нің мемлекеттік егемендігі туралы Декларация және Қазақстанның тәуелсіз мемлекет ретіндегі саяси-құқықтық негіздері қабылданды. Онда тұңғыш рет территорияның тұтастығы, бөлінбейтіндігі және мызғымастығы, халықтар мен олардың тілдерінің мәдениетін дамыту, ұлттық бірегейлікті нығайту сияқты мемлекеттіліктің қағидалары бекітілді. Сондай-ақ құжатта саяси, экономикалық және әлеуметтік мәселелерді дербес шешу принципі жарияланды. Қазақ ССР өзінің ішкі әскерлерін, мемлекеттік қауіпсіздік және ішкі істер органдарын құру құқығын алды. Президент ел басшысы, әкімшілік және атқарушы жоғарғы биліктің басшысы болып танылды.

Республика күні – ұлттық мереке. Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев 2022 жылғы маусымда Ұлттық Құрылтайдың бірінші отырысында Республика күнін мерекелеуді қайта жаңғыртуды ұсынды. Мемлекет басшысы Республика күнін мемлекеттік мереке ретінде атап өту керектігін атап өтті. Ал Елбасы Тәуелсіздік күнін халық қаһармандарын еске алу күні ретінде атап өтуді және оны мемлекеттік мерекелер қатарына қосуды ұсынды. 2022 жылғы қыркүйекте Парламент Сенаты «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне кинематография, мәдениет және мерекелер мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заңға өзгерістер мен толықтыруларды қабылдады. Нәтижесінде 25 қазан Республика күні мемлекеттік мереке, ал 16 желтоқсан Тәуелсіздік күні мемлекеттік мереке ретінде белгіленді.

«Осы заңға сәйкес 25 қазан мемлекеттік мереке, Республика күні болып бекітілді. Бұл тарихи және өте маңызды шешім. Еліміздің тәуелсіздігі шынымен де осы күннен басталады. Сондықтан бұл күннің мемлекеттік мереке ретінде бекітілуінің өзі мемлекеттілік пен егемендік тұрғысынан маңызды қадам болып табылады. Болашақта бұл мереке Тәуелсіздікті дәріптеуге және нығайтуға септігін тигізеді деп сенеміз», - деді заң жобасын бірауыздан қабылдағаннан кейін Сенат төрағасы Мәулен Әшімбаев.

Ұлттық мереке мен мемлекеттік мерекенің айырмашылығы неде? Заңнамаға сәйкес ұлттық мерекелер – Қазақстан мемлекеттілігінің дамуына елеулі әсер еткен ерекше тарихи маңызы бар оқиғаларды атап өту үшін Қазақстан Республикасында белгіленген мерекелер. Мемлекеттік мерекелерді тойлау орталық және жергілікті мемлекеттік органдарда ресми іс-шаралармен қатар жүреді. Осылайша, заңнамаға енгізілген өзгерістерден кейін Республика күні еліміздің жалғыз мемлекеттік мерекесі болды.

Республика күні жалғыз ұлттық мереке. Ұлттық мерекелер – Қазақстан мемлекеттілігінің дамуына елеулі әсер еткен ерекше тарихи маңызы бар оқиғаларды атап өту үшін Қазақстан Республикасында белгіленген

мерекелер. Бұл күндері орталық және жергілікті мемлекеттік органдарда ресми іс-шаралар өтуде. Мемлекеттік мерекелер үшін мұндай талап жоқ. Заңнамаға енгізілген өзгерістерден кейін Республика күні елдегі жалғыз ұлттық мереке болса, тәуелсіздік күні мемлекеттік мерекеге айналды.

Республика күні мерекесін қайтару – тарихи әділ шешім. «25 қазан күні бұрын тойланып, кейін көлеңкеде қалған еді. Енді бұл мереке қайта оралып, мемлекеттік маңызды орнын алды. Расында, 25 қазан – еліміздің экономикалық егемендік алған, экономикалық тәуелсіздік алған күні. Қазақстан экономикада өзінің ұлттық мүдделерін шын мәнінде жүзеге асыра бастаған кезде. Шын мәнінде, Қазақ ССР-де өмір сүру сапасын жақсарту. Сондықтан бұл датаның маңызы зор, әрине», – дейді тарихшы Жақсылық Сәбитов. «Қазақстан өз егемендігін жариялап, тәуелсіздік жолын бастады. Ал 1990 жылғы 25 қазандағы Декларация Қазақстанның экономикалық саладағы ұлттық мүдделерін айқындап берген тәуелсіздік алу жолындағы алғашқы қадам және маңызды кезең болды». Ал 25 қазан неліктен мемлекеттік мереке? Қай мерекенің ұлттық, қайсысы мемлекет болатынын шешу тәжірибесі бар мемлекет құру тәжірибесі. Осы тәжірибелер арқылы мемлекет қай күндерді ел тарихы тұрғысынан негізгі деп санау керектігін анықтайды.

Республика күніне арналған мерекелік бағдарламалар еліміздің барлық аймақтарында жоспарланған. Оларға спорттық жарыстар, экологиялық және патриоттық іс-шаралар, концерттер, фестивальдар мен велотурлар кіреді.

Республика күніне орай елордалық спортшылар «Қыран елім – Қазақстаным!» спорттық патриоттық сайысын бастады. Патриоттық акцияға қатысушылар Мемлекеттік рәміздер алаңына жиналып, осылайша жас республиканың халықаралық татамиде, корттарда, тректерде және рингтерде жеткен спорттық жеңістерін тойлады. Акция патриоттық сезімді ояту, халықтың бірлігін спорт алаңында көрсету, сондай-ақ еліміздің осы саладағы жетістіктерін атап өту мақсатында өткізілуде. Патриоттық акцияға кез келген адам қатыса алады. Ол үшін азаматтардың жеке парақшаларында #RespublikaKuni, #RespublikaDay хэштегтері бар бейнероликтерді жариялау қажет. Челлендж эстафета ретінде бүкіл ел бойынша таратылады және қазан айының соңына дейін жалғасады. Эстафетаны бірінші болып Атырау қаласының тұрғындары алды. Жалпы, челлендж отандық спорттың дамуына септігін тигізеді, -дейді ұйымдастырушылар.

Мектеп оқушылары үшін Республика күнін мерекелеу күндері еліміздің барлық қазақстандық мектептері мен колледждерінде Республика күніне орай «Қазақстан – туған жерім, туған елім!» аталатын салтанатты жиын жоспарланып, өткізілді, онда оқушылар мен студенттер әнұранды шырқады, тақырып бойынша бірыңғай республикалық сынып сағаты өткізілді.

«Еліміздің білім беру ұйымдарында Республика күнін мерекелеу жөніндегі республикалық іс-шаралар жоспары бекітілді. Республика күні – мемлекеттіліктің символы болып табылатын маңызды мереке. Балалардың бойына Отанға деген сүйіспеншілікті дарытудың, бала кезінен мемлекеттік рәміздер мен мемлекеттік атаулы мерекелерді құрметтеуге тәрбиелеудің маңызы зор. Сондықтан еліміздегі барлық мектептерге шығармашылық, танымдық,

спорттық, мерекелік шараларды жоспарлап қойдық», – дейді Білім министрлігі Орта білім комитетінің төрайымы Гүлмира Кәрімова.

Іс-шаралар аясында оқушылар «Атамекен» тақырыбына жалпыұлттық диктант жазады, 5-11 сынып оқушылары республикалық эссе байқауына қатысады, ал жоғары сынып оқушылары үшін тақырып бойынша пікірсайыстар және басқа да іс-шаралар ұйымдастырылады: «Мен өз елімнің азаматымын!».

Ал «Қыран елім – Қазақстаным!» жалпы республикалық патриоттық акциясы аясында. оқырмандар байқауы, спорттық сайыстар және «Ұлттың ұлы ұстаздары» республикалық шығармашылық байқауы жоспарланған.

Қалалық әкімшіліктер ұлттық мерекені тойлауға шығармашылықпен қарады, шығармашылық челленджерді, акцияларды, соның ішінде қайырымдылық шараларын бастады.

Алматыда, атындағы Кіші залда әл-Фараби атындағы Қазақ-Британ техникалық университетінде Республика күніне арналған ғылыми-тәжірибелік конференция өтті. Бұл шараға тарихи құжат – Қазақ ССР-нің Мемлекеттік егемендігі туралы Декларацияны қабылдаған Қазақ ССР Жоғарғы Кеңесінің XII сайланған депутаттары, ғылыми зиялы қауым, қоғамдық ұйымдардың өкілдері және мәслихат депутаттары қатысады. Республика сарайында қазақ эстрадасының жұлдыздарының, Charity Music Run жаппай қайырымдылық жүгіруінің қатысуымен гала-концерт өтеді. Жарыс Тұңғыш Президент саябағынан басталып, 1700-2000 адам қатысады деп жоспарлануда.

«Медеу» биік кешенінің алдындағы алаңда «Дауыс патриотизм» акциясы аясында Мемлекеттік Тудың салтанатты көтерілуі және Мемлекеттік Гимннің орындалуы. Дегенмен, бұл күні еліміздің түкпір-түкпіріндегі көптеген орындарда әнұран шырқалады.

Шымкентте театрландырылған қойылымдар Республика күніне орайластырылды. Балаларға арналған Шымкент қалалық Ж.Шанин атындағы қазақ академиялық драма театрында Шаниннің 130 жылдығына арналған Сай Қасымбектің «Атжалман ғасыр» драмасы қойылады.

Қарағанды облысында «Табиғатты аялайық» жастар экологиялық акциясы басталып, оның аясында саябақтар, аулалар, скверлер, орман алқаптары тазартылуда. «Бірге жақсылық жасайық» атты жалпыұлттық челлендж басталды. Ол әлеуметтік желілерде өтеді, онда #бірге жақсы жасаймыз, #Республика күні хэштегтерімен мотивациялық бейнеролик орналастыруға болады.

Республика күні қарсаңында қайырымдылық шаралары ұйымдастырылады. Мерекемен ардагерлер, көп балалы отбасылар, халықтың әлеуметтік қорғалмаған топтары құттықталады. Сәкен Сейфуллин атындағы қазақ драма театрында мерекелік концертпен салтанатты жиын өтеді.

Елордада бұқаралық халықтық фестивальдар мен концерттер өтуде. Бейбітшілік және келісім сарайында Mángilik El Daýysy ұлттық музыкалық шоуы өтеді. Оның сахнасында Қазақстанның үздік өнерпаздары бүкіл ел сүйіп тыңдайтын әндерді орындайды. ЭКСПО алаңында ашық аспан астында Мемлекеттік академиялық филармония ұйымдастырған «Қазақстаным менің!» мерекелік концерті өтеді. Мемлекеттік академиялық филармонияның (бұрынғы Конгресс-холл) концерт залында еліміздің түкпір-түкпірінен келген ақындар

айтысы – домбыра тарту және импровизациялау өнерінен республикалық айтыс өтеді. Сондай-ақ мерекелік кеште Qazaqstan орталық концерт залында Роза Рымбаеваның шығармашылығына арналған концерт өтеді. Қала тұрғындары мен елорда қонақтары үшін Сәкен Сейфуллин мұражайында «Тәуелсіздік – елімнің ерлік жолы» атты тақырыптық көрмені тамашалауға болады.

Мереке аясында Қазақстан Республикасының елордасы Астанада әр салаға еңбегі сіңген қайраткерлер, еңбек ардагерлері, ерлік көрсеткен азаматтар марапатталады. Білім беру ұйымдарында дөңгелек үстелдер, пікірсайыс турнирлері, көрмелер, белгілі тұлғалармен кездесулер, конференциялар, шығармашылық байқаулар, эссе және мәнерлеп оқу байқаулары өткізіледі. Астанада мерекеге орайластырылған ТЕАТРАЛЛ халықаралық театр фестивалі өтуде. Фестивальге 14 театр қатысуда – 8 қазақстандық және 6 шетелден шақырылған. ЭКСПО көрмесінің жанындағы алаңда «Қазақстаным менің!» мерекелік концерті өтеді. «Қазақстан» орталық концерт залында Роза Рымбаеваның шығармашылығына арналған концерт ұйымдастырылып жатыр. Бейбітшілік және келісім сарайында «Мәңгілік ел дауысы» концерттік бағдарламасын тамашалауға есік ашық. Балалар жарысы елордалық футбол федерациясы мен «Дәулет» теннис орталығымен бірлесіп, «Этно ауыл» ұлттық-мәдени кешенінің аумағында ат спортынан спартакиада мен бәйге түрлерінен жарыстар өткізілуде. Елордада сағат 21:00-де Республика күніне орай отшашу атылды. Оның ұзақтығы шамамен 10 минут, ал жыпылықтау саны 3,5 мың.

Қазақстандықтар Республика күнін кең пейілмен және ашық тойламақ. Қазақстан Республикасы Президентінің айтуынша, Республика күні ұлттық мереке еліміздің мемлекеттілікке батыл қадам жасауының символына айналуы тиіс.

1990 жылы 25 қазанда Қазақ ССР-нің мемлекеттік егемендігі туралы Декларация қабылданды. Дәл осы күн Қазақстанның тәуелсіз мемлекет ретінде саяси-құқықтық және экономикалық негіздерінің қалыптасуының бастауы болды.

«Республика күні» мерекесінің сценарийлері.

Фанфар дыбыстары.

Жетекші:

Қайырлы күн құрметті достар! Сіздерді Қазақстан Республикасы күніне арналған мерекемізге қош келдіңіздер!

Ұзақ жылдар бойы біздің Отанымыз Қазақстан Республикасы өмір сүріп, өркендеп келеді! Сіздерді жас, азат, тәуелсіз мемлекет – Қазақстанның туған күніне шақырамыз! Сізге мереке құтты болсын! Республика күні құтты болсын.

Еркін, керемет және таза,

Жұлдыздай, Ел-ел арасында.

Бақыттың күйі сен қатты ойнайсың,

Жаным, нұрлы Қазақстаным!

Сенің қадамың жылдам, қол жетпес,

Жоғары көтеріліп, ұшатын, шаршамайтын,

Аспан қоймасын итермелейтін қанаттар,

Ерлігімен әлемді дүр сілкіндірді!

Қазақстан Республикасының Әнұраны шырқалады

Жетекші:

Мен - қазақпын мың өліп, мың тірілген.

Жөргегімде таныстым мұң тілімен.

Жылағанда жүрегім, күн тұтылып,

Қуанғанда күлкімнен түн түрілген.

Құттықтау сөз мектеп директорына беріледі.

Жүргізуші: Біздің мерекеге қонақтар келіп отыр.

Күй естіледі

Жетекші:

Еліміздің Тәуелсіздігіне 30 жылдан астам уақыт болды. Осы уақытта жаңа Мемлекет Қазақстан Республикасы пайда болды. Тәуелсіздікке қол жеткізген халқымыз тұңғыш рет демократиялық негізде өз Президентін сайлады. Қазақстан Республикасының жаңа Конституциясы қабылданды. Қазақстан бірқатар халықаралық ұйымдарға, соның ішінде БҰҰ-ға мүше болды. Қазақ тілі мемлекеттік тіл мәртебесіне ие болды. Қазақтың даңқты ұлдарының адал есімдері қалпына келтірілді. Республика Парламенті жаңа мемлекеттік рәміздерді: Елтаңбаны, Әнұранды және Туды қабылдады.

Жетекші:

Осы рәміздердің ең болмағанда біреуі жоқ мемлекетті тәуелсіз ел деп санауға болмайды. Елтаңбамыз – дүниенің тұтастығы мен мемлекеттің іргелі ұстанымы – отбасының нышаны, ол – қанатты арман мен жасампаз қиялдың самғауы, мемлекеттің жол көрсетуші жұлдызы.

Жетекші:

Туымыз – бұлтсыз көк аспан – Қазақстандағы барша халықтардың бірлігінің символы. Бұл ел өмірі мен дамуының белгісі. Бұл – көпұлтты егеменді еліміздің асқақ, азаттық сүйгіш рухын қастерлейтін достас халықтар мен ұлттарға құшағын ашуға дайын дала халқының жан дүниесінің кеңдігінің белгісі.

Жетекші:

Әнұранымыз – қазақ халқының бүкіл өмірін бейнелейтін салтанатты ән. Онда халықтың өз тарихында басынан өткерген қиындықтары, тәуелсіздік жолындағы ерлік күресі жырланады. Бейбітшілік пен достықты, бақытты болашаққа деген сенімін жар салған халықтың ұлылығымен жаңғырады.

Өлең оқу:

Қазақстаным саған сәлем жолдаймын

Сіз тәуелсіздік алғаныңызға 30 жыл болды!

Ғажайып – Астана ғимараттарымен әйгілі,

Сен сұлусың, қымбатты ел!

Өзендеріңіз бен көлдеріңіз әдемі

Биік таулар, шексіз далалар!

Бейбітшілікте, келісімде адамдар өмір сүреді,

Олар достықты сақтайды!

Батыл, Отан, сен алға,

Сіздің жолыңыз - мақтаншақ құстың ұшуы!

Даңқыңыз асқақтай берсін

Дүниеге гүл бер, Отаным!

Музыкалық нөмір: «Жаңа, Ғасыр, Жаңа Қазақстан!»

Жетекші:

Жолдастарыма қарашы, қарашы

Мөлдір таңның мөлдір жалында,

Толығымен иелерінің алдында

Елдің бар байлығын ашты!

Қаратау көш бастап тұр

Көкшетау қой айдайды

Алтай алтынға қол созады,

Мыстан Қарсақпайға берері мол!

Ақ мақта Шымкент береді,

Жүнді Жаркент ұсынады,

Ертегідегі нан сияқты алтын,

Ақтөбе халқы үшін өсіп жатыр...

Пойыздарды күндіз-түні тиеу

Қара алтын Қарағанды,

Ембіде мұнаралар мақтанышпен тұр,

Ал мұнай сарқырамасы қайнайды.

Қармақша даласында күріш піседі,

Алатауда бақ қонды,

Ал бақшаларда ұйқы мен арманнан да тәтті,

Алматы алмалары піседі!

Жомарт гүлдеп, ән айтатынның бәрі,

Бұл біздікі - сенікі және менікі!

«Менің Қазақстаным» поэмасы.

Менің Қазақстаным! Сен менің Отанымсың!

Далаларың шексіз кең дала

Мен жүрегіммен және жаныммен сүйемін

Мен сенің күміс тауларыңды жақсы көремін.

Жаңа заманның келетініне сенемін

Ауыр сынақ жылдар өтеді,

Оны жаңа адам алады

Және ол көп білім әкеледі.

Қазақстаным, өркендей бер,

Ұлы халықтың бесігісің,

Барлық сұлулық пен даналықты беріңіз,

Және болашақ түрі үшін сақтаңыз!

Өлең оқу:

Қазақстаным, туған елім,

Мен сенің азаматың болғанымға қуаныштымын.

Мен сенімен әрқашан сенімді болған кезде, мен білемін

Мен қорғалғанмын және мен мұнда жалғыз емеспін.

Менімен бірге он жеті миллион
Достар, жерлестер, жерлестерім,
Адамдар еркін, заң алдында тең,
Барлық құқықтар мен әрекеттерде!

Музыкалық нөмір: «Мен Қазақстанға келемін»

Музыкалық нөмір: «Цыган полькасы» шуыл оркестрі.

Жетекші:

Қазақстанның мемлекеттік тәуелсіздікке қол жеткізуі әлі де дамып келе жатқан және әлі аяқталмай келе жатқан бірқатар процестердің бастауы болды. Енді ғана, уақыттың алғашқы ауыр сынынан өтіп, біз мемлекетіміздің әлемдік қоғамдағы беделінің сөзсіз мойындалу фактісін сенімді түрде айта аламыз. Біздің егемендігімізді әлемнің 120-дан астам мемлекеті мойындады! Еліміз бүгінде әлемнің көптеген елдерімен өзара тиімді байланыста, бірнеше ондаған елдерде Қазақстан Республикасының елшіліктері бар. Еліміз көптеген халықаралық ұйымдардың мүшесі. Бас Ассамблеяның 46-сессиясы еліміздің тарихына жана егеменді мемлекет құруға және оның халықаралық деңгейде танылуына ықпал ететін форум ретінде енді.

Өлең оқу:

Сәлем, біздің Отанымыз – қымбатты Қазақстан!
Гүлдей жайнап, көркейе бер, дала алыбымыз!
Барша халықты ұлы істерге жігерлендіріп,
Астана күн астында күллі әлемге нұрын шашсын!
Абай елінде жаңа күн атты,
Қазақтың асқақ барысы алға ұмтылды!
Ол бұрынғыдан да әдемі және тәтті болады,
Құрметті елордамыз – қаламыз – Астана!
Кең кеңістіктер, масақтар -
Бұл біздің Отанымыз, бұл біздің тағдырымыз!
Жоспарларымыз орасан зор, еңбекқорлық бар,
Ал табыстың кілті – Күш, Жас, Намыс!
Қазақстан көктемде табиғат сияқты гүлдейді,
Дүние де, күн де сұлу елге,
Ал қымбат сөздер планетада ұшып кетеді:
Астана – Қазақстан, Қазақстан – Астана!

«Туған жер» өлеңін оқу

Туған жер, гүлденген бағым,
Сізде үлкен ойлар орындалады!
Бүгінгі балалық шақ сыйлық сияқты,
Мен сені өкінбей әкелемін.
Туған жер, мендегі ең жақсы
Бір тию сізді жақын етеді.
Ал үнсіздікте бірінші құпия сыбыр
Мен сені өкінбей әкелемін.

Саған деген махаббат сөнбейді, жоқ...
Ол шықпен жарқыраған қашу.
Сыйлық ретінде монеталар лентасын қабылдаңыз,
Менің әжемнің өріміме өрілгені.
Саған тағы не сыйласам болады?
Саған тағы не бере аламын?
Туған жер, қалай өспеймін,
Мен сенің шаңың болып қала беремін.
Мен өмірден өтемін. Тек қараңызшы -
Көзімнен бақыттың жасы ағады.
Туған жер, болашақ күндер
Мен қазір сізге сыйлық әкелемін!

Музыкалық нөмір: Қазақ биі «Туған жер»

Музыкалық нөмір: «Кіші Отан»

Жетекші:

Қазақстан Республикасы кенеттен және нөлден пайда болған жоқ, елдің қалыптасуы қарапайым және күрделі болған жоқ. Мемлекеттілік бізге не берді? Бұл, ең алдымен, жоғалғанның бәрін қалпына келтіру мүмкіндігі: ұмыт бола жаздайтын халықтық дәстүрлерді, ақын-жазушылардың – өз жерінің нағыз патриоттары, олардың шыншыл үні еш нәрсеге қарамастан бүгінде естіліп тұрған, ең бастысы, тарихи әділеттілік. «Жаңа туған» мемлекеттің алғашқы қадамдары оңай болған жоқ.

Бірақ жаралы қыпшақ көтерілді
Күл мен күлден күш көтерілді,
Қаһарлы шайқастарда оның рухы күшейді,
Ал оның туған жері махаббатпен нығайды!

Жетекші:

Қалалардың гүлденуі, халықтың әл-ауқатының жақсаруы, экономикасының дамуы, көпұлтты мемлекетіміздегі тыныштық осы өзгерістердің барлығы Елбасымыздың басшылығымен жүзеге асып жатқанын тағы бір дәлелдеп отыр.

Музыкалық нөмір: «Отан»

Жетекші:

Біздің мемлекетіміз өте жас мемлекет болып саналады, біз сияқты ол үшін де жақсылықтың бәрі алда. Болашақта өміріміздің қандай болатыны, туған Қазақстанымыздың қандай болатыны өзімізге байланысты! Біз достық пен татулықты қадірлеуіміз керек. Бейбітшілік пен келісімде өмір сүріп жатқанымыз үлкен бақыт! Қазақстанның өмірі әрқашан бейбіт және шуақты, шаттыққа толы болсын, балалар қуатты, шаттыққа толы және өз жеріне қамқор болсын! Сізге бақыт, Отанымыздың гүлденуі. Келесі кездескенше!

Жетекші:

Баршаңызға бақыт, денсаулық, ашық, аспан, бейбітшілік тілейміз!
Мерекеміз құтты болсын!

Музыкалық нөмір: «Сен біргесің»

Қазақстан Республикасының күніне арналған

салтанатты мерекенің сценарийі

Тақырыбы: ҚАЗАҚСТАН МАҚТАНШЫМЫЗ

Мақсаттар:

1. Балалардың шығармашылық қиялын белсендіру, ұлттық көркемдік дәстүрге баулу.
2. Балалардың тарихи-мәдени мұра, Қазақстан мемлекеттілігінің рәміздері туралы білімдерін тиянақтау және толықтыру.
3. Отансүйгіштік сезімін ояту, Отанға деген сүйіспеншілік пен құрметке тәрбиелеу: оның табиғатын, әдет-ғұрпын, салт-дәстүрін; түрлі ұлт өкілдері арасындағы достық қарым-қатынас.

Декор:

Қазақстан картасы ерекшеленген әлем картасының фрагменті; мемлекеттік биліктің рәміздері (елтаңба, ту); Қазақстан Республикасының ұрандары; кітаптар мен мерзімді басылымдар көрмесі; «Менің Отаным – Қазақстан» тақырыбына суреттер көрмесі; республика өмірінің сан алуан жақтарын көрсететін фотосуреттері бар стенд. Мүмкіндігінше, шаңырақтың үлгісін (картоннан, сымнан) жасап, одан ленталарды залдың әртүрлі бағыттарында, жиналғандардың барлығын біріктіргендей созыңыз.

Музыкалық өңдеу:

Құрманғазының «Сары арқа», «Адай» күйлерінің саундтректері ұсынылады; М.Өтемісова «Жорық күй»; Қазақтың халық әндері «Елім-ай» және «Ай бөпем»; Орыс халық әні «Ештеңе де тербелмейді далада»; Т.Мұхамеджанов пен Ө.Есдәулетовтің «Заман-ай» әндері; Б.Шүкеевтің «Отан-Ана» әндері; Д.Шостаковичтің 7-симфониясынан «Басқыншылық» тақырыбы; Қазақстанның мемлекеттік әнұраны. Ш.Қалдаяқов пен Ж.Нәжімеденовтің «Менің Қазақстаным» әндерін пайдалануға болады; Н.Назарбаев пен Б.Тілеуханов «Үш қоңырым» мен «Елім менің».

Оқиға барысы:

Біліміміз – Тәуелсіздік

Біздің мақсатымыз – бейбітшілік пен береке

Бұл дүниеде бір ғана Отан бар

Бұл Қазақстан! (Н.Ә. Назарбаев)

Фанфар! (көшбасшылар кетеді)

Қайырлы күн, құрметті достар, құрметті ұстаздар және мереке қонақтары! Сіздерді біздің залдағы салтанатты сағатта қарсы алуға қуаныштымыз. 25 қазанда еліміз айтулы мереке – Республика күнін тойлайды!

Фанфар!

1-жүргізуші:

Осыдан 30 жыл бұрын әлем картасында Қазақстан Республикасы атауы пайда болды. Жаңа атау Еуразия даласының кең байтақ жеріне жайылған көне елдің сәнін келтірді.

1 оқырман: Отан - менің ата анам,

Отан - досым, бауырым,

Отан - өлкем, астанам,

Отан – аудан, ауылым.

2 оқырман: Біз жас ұлан - Отан ана өркені

Үміт артқан балашағы ертеңі

Туған елдің даңқын көкке өрлетіп

Гүлге бөліп жақсартамыз өлкені

3-оқырман: Ол Алтайдан Каспийге дейінгі жазық дала,

Кең дала! Ұлы дала,

Ол халықтың жан дүниесіндей кең Дала!

Ол Еуропа, Азия ортасында, тербейді оны

Ақ Жайық пен паң Ертістің толқыны.

4-оқырман: Туған жер – Жаңа мен көне, –

Мен сен туралы ән айтамын және сенімен өмір сүремін!

Мен солтүстікке қараймын - мен жайқалған шырша, самырсын көремін,

Мен оңтүстікке қараймын – жемісті мама ағашты көремін.

5-оқушы: Сізде бәрі бар: орман да, көл де,

Ал еңбекқор өзендердің көгілдір тереңдігі,

Ұшы жоқ дала, биік таулар,

Мен сенің қожанмын, әрі адамыңмын! (Айбергенов «Менің елім»)

Жетекші:

Қазақстан көпұлтты мемлекет. Оны мекендеген барлық халықтардың құқықтары тең. Олардың барлығы ұлттық саясатының негізінде өз тілін, ұлттық мәдениетін дамытуда.

Жетекші:

Қазақстан Республикасында 130 дан астам ұлттар өмір сүреді. Әр халықтың тілі қайнар бұлақтың суындай мөлдір, сазды дыбыстарға бай, ұлттың тілі, әні, үні болып шалқар дариядай шалқуда.

Жетекші:

Елімізде бірегей ұйым – Қазақстан халықтары Ассамблеясы құрылды. Республикада 26 ұлттық мәдени орталық бар. Газеттер мен журналдар 11 мемлекеттік тілде шығады.

Жетекші:

Туған тілім тірлігімнің айғағы

Тілім барда айтыстар сөз ойдағы

Өсе тілім, мен де бірге өсемін

Өшсе тілім мен де бірге өшемін.

Табиғатпен жалғыз қалғанда

Мен жердегі тілдерді ажыратамын:

Ағаштар үнсіз сөйлейді.

Орман құстары бір-бірімен сөйлеседі.

Толқындардың өз дауысы бар,

Жұмсақ жел ысқырып тұр...

Мен жердегі барлық тілдерді білмеймін

Аз уақыт ішінде әлемде шығарылды.

Тілсіз жер бетінде өте қиын!

Қуаныш пен қайғыны білдірме...

Таулар ұзақ жылдар бойы үнсіз.
Олар көтерілгенде не туралы сөйлеседі? байқады?
Бәрі тілде: туу, алғашқы қадам,
Сүйіспеншілік пен өлім және жаңа ұшудағы өмір.
Ал егер кенеттен менің тілім жоғалып кетсе.
Сонда сен мені енді таппайсың!

Жүргізуші:

Орыс ақыны Петр Андреевич Вяземский тілдің халықтың рухани өміріндегі рөлін былайша айқындаған:

Тіл – халықтың игілігі,
Оның табиғатын естиді
Оның жаны да, өмірі де қымбат.

Жетекші:

О, туған жер! Қасиетінен айналайын
Тамсанамын, қарап тұрып айнала
Шыққан балаң, қазақ деген халықтан
Нәр аламын, Жер-Анадан алыптан.
Жүргізуші: Қатты күн астында түрлі-түсті қалпақ
Ала шапан желмен қалықтайды
Мақтаның отаны мен қауынның отаны.

Жетекші:

Ана тілі өмірге әкелген халық
тістеп қайнап, бірге жасап келеді.
Ақ мақтанның мекені
Болгарский көңілі қарлы шын
Оз ағам деп еркелер
Өзбек ағам армиясын.
«Ауызша дуэль» сайысы
Қазақ тіліндегі сөздерді кім көп атайды.
Қазақ ойыны: «Бөркінді шеш».

Жүргізуші: Қазақстанда тұратын барлық ұлттар мен ұлыстардың достығы, ортақ істері мен ортақ мерекелері – аты Қазақстан атанған үлкен шаңырағымыздың бейбіт, бақытты болашағының кепілі.

Жетекші:

Еліміздің мемлекеттік тілі қазақ тілі екені барлығымызға аян.
Халық теңіз толқыны, тілім терең
Мен мақтанам баршаға тіл

Жетекші:

Бірақ мен ана тілім ретінде орыс тілін жақсы көремін:
Ол маған әр сәт көктей керек.
Онда мен үшін тірі діріл сезімдер ашылды,
Ал оларда дүние ашылды.
Жүректе екі өзен ағады, тайызсыз,
Олар бір өзенге айналады.
Ұмытып ана тілімді, Ұмытып қаламын.

Орысшадан айырылып, саңырау болып қаламын

Мақал-мәтелдер бізге ертеден жеткен. Бұл қысқа, қарапайым, бірақ ойға бай, нақыл сөздер. Оларды халық жарғы пайда болмай тұрып-ақ қалыптастырды. Оқуды да, жазуды да білмейтін халық өзінің ауызша мектебін құрды. Халық өзінің ең жақсы мақал-мәтелдерінде атадан балаға, атадан немереге ұлағатты өмір сүру ережелерін жалғастырып, балаларды парасаттылыққа баулыған. Қазақтың мақал-мәтелдері басқа халықтардың мақал-мәтелдері сияқты халық даналығын көрсетеді. Қазақ мақал-мәтелдері бейнелілігімен ерекшеленеді, оның негізі күнделікті тұрмыс, дүниеге ұлттық өзіндік көзқарас, қазақ тілінің ерекше құрылымы.

Басқа тілді меңгеру – екінші өмір сүру – халық даналығы айтқандай. Ал енді тағы қандай мақал-мәтелдер білетіндеріңізді тексерейік

«Мағынасы жақын қазақ мақал-мәтелін теріп ал – орысша» сайысы.

1. Саусақтарыңызды жалғамай, инені ұстай алмайсыз (Біреуі даладағы жауынгер емес).

2. Досың жаман адам болса, сенің де сондайсың деген сөз. (Досыңның кім екенін айт, мен сенің кім екеніңді айтамын).

3. Жат жерде падиша болғанша, туған алқапта күл болған жақсы. (Қонақ болған жақсы, бірақ үйде болған жақсы).

4. Атты ерліктерге мақтанса да үнсіз, тәтті сөйлеген соғысқа жарамайды. (Тіліңмен асықпа, ісіңмен асық).

5. Түбіскен жерде бүршік жарады, Жігіт туған жерінде мықты.

(Туған жағы ана, жат жағы - өгей шеше)

Көріп отырғанымыздай, бір халықтың мақал-мәтелдері басқа халықта өзгертілген күйде кездеседі.

Ал енді мен сендерге басқа халықтардың мақал-мәтелдерін оқып беремін, сендер де осыған ұқсас орыс мақал-мәтелін атауларың керек.

1. Жемістер жоқ жерде қызылша апельсинге өтеді (Балық және қатерлі ісік, балық жетіспеушілігі үшін).

2. Әр шаңырақтың өз қарасы бар (Отбасының қара қойы бар)

3. Көліктен шыққан келіншек оның жылдамдығын арттырады (Арбалы әйел биеге жеңіл)

4. Сұраған адаспайды (Киевке тіл жеткізеді)

5. Үш жыл бойы тақыр басын байқамайды (Өз көзінен бөренені көрмейді, біреудің көзінен түк көреді).

6. Оттан қашты, нөсер астына түсті (Оттан табаға).

7. Ақырын піл ұшқан тайға қарағанда мақсатқа ерте жетеді (Баяу жүрсең - алыс боласың).

8. Қалтасында жарықты көшеге апарды (Самауырымен Тулаға).

«Жауабын сыз» сайысы

(Қағаз, қарындаштар беріледі. Жұмбақ оқылады, болжамды салу керек):

1. Аяқтарын салбыратып қасыққа отырады. (кеспе)

2. Семіз әйел бар – ағаш қарын, темір белдік (бөшке)

3. Басында түйме, мұрнында елеуіш, бір қол, анау артында (шәйнек) бар.

Әзірше жігіттер дайындалып жатыр, біз әртүрлі халықтардың жұмбақтарын табуға тырысамыз.

Орыс халқының жұмбақтары.

1. Кішкентай көгілдір тон бүкіл әлемді жауып алды. (Аспан).
2. Су колоннадағы (ұңғымада) тұрған жер
3. Бір жағынан – орман, екінші жағынан – өріс (тон).
4. Ақ мысық терезеге шығады (таң атуы).
5. Күндерді өзі білмейді, басқаларға көрсетеді (күнгізбе).
6. Балтасыз ұсталар болды, Бұрышсыз саятшылықты қиды. (құмырсқа)

Ал енді қазақ халқының жұмбақтары:

1. Ақ-ақ кеуде, қақпағы сәл ашылды - басыңыз!
- Ішінен жібек төгілді. (таң).
2. Алды-артында жүреді, бірақ ізі көрінбейді (жел).
3. Вагонның жоғарғы жағында ұсақ тастар бар. (жұлдыздар).
4. Қарап, жұтып қой (от).
5. Ешкім жоқ, бірақ көленке бар (құдық).

6. Өркеш жылқы өңкей,

Қызыл түс от сияқты.

Ат эпопеяны төбеге сүйрейді -

Жылқы аштықты білмейді (құмырсқа).

Украин жұмбақтар:

1. Қардай аппақ, қоңыздай қара, Жын боп айналып, орманға ұшты. (Магни).
2. Батпақта жылайды, бірақ батпақтан шықпайды. (құмдаушы)
3. Көзі томпайып отырады, французша сөйлейді, бүргедей секіреді, адам сияқты жүзеді. (бақа).
4. Ұзын құйрық, қызыл шаш, айлакер. (Түлкі).
5. Күндіз ұйықтайды, түнде ұшады, өтіп бара жатқандарды қорқытады. (жапалақ).

Беларусь жұмбақтар:

1. Шаталася, маталася, ды орындыққа құлап түсті (сыпырғыш)
2. Аяқсыз, қанатсыз, бірақ иә аспан жабық (түтін)
3. Па хатсе ходзит, мақтаншақ водзит (мысық).

2-жүргізуші:

Әрбір тіл – тұтас әлем. Тіл – халықтың тірі жаны, оның қуанышы, дерті, жады, қазынасы. Құрметке лайық болмайтын тіл жоқ.

Тіл мамандары бала шамамен 3500, жасөспірім 9000, ересек адам 12000-14000 сөз қолданады деп есептеді. А.С.Пушкин өз шығармаларында 21 мыңнан астам сөз қолданған. Санкт-Петербургте 500 000 сөзден астам ақпаратты қамтитын сөздік картотекасы бар.

Ағылшын тілін білу ғылым мен техниканың барлық салаларында сауатты, эрудитті маман болуға көмектеседі. Енді біздің студенттер ағылшын тілін жетік меңгергендерін көрсетеді.

«Пушкиншілер» байқауы (А.С.Пушкиннің кез келген шығармасын атаңыз)

«Қазақстан жазушылары мен ақындарын кім жақсы біледі» байқауы

3-жүргізуші: Әр адамның өз туған күні бар. Біздің Отанымыздың да туған күні бар. Біздің мемлекетке деген құрметіміз оның заңдарын сақтаудан тұрады. Бұл күнді 25 қазан – Қазақстан Республикасының күні ретінде есте сақтаңыз.

4-жүргізуші: Елде қуаныш пен үміт ұялаған жақсы өзгерістер болып жатыр. Тәуелсіздікке қол жеткізген халқымыз тұңғыш рет демократиялық негізде өз Президентін сайлады. Жаңа конституция қабылданды. Қазақстанды әлемнің жүзден астам елі мойындады. Республика Парламенті жаңа мемлекеттік рәміздерді: Елтаңбаны, Әнұранды және Туды қабылдады.

Қазақтың өз елі бар.

олардың жерлері барлық уақытта.

Қазақтың өз туы бар.

Қазақтың өз елтаңбасы бар.

Қазақ арманы орындалғанды ұнатады.

Сіздің бақытты және дана заңыңыз!

Жомарт алтын күн астында,

Ашық көк аспан астында...

Олар менің елтаңбам мен туымды алды

Бүкіл дүние – дала, туыстар сыйлаған,

Бостандық рухы және тікелей көзқарас.

2-жүргізуші: Сонымен кездесуіміз өз мәресіне жетті!

Сізге барлық жақсылық пен жақсылықты тілейміз! Қорытындылай келе, мен келесі жолдарды оқығым келеді:

Орыстар мен қазақтардың жолы ортақ -

Достық жолы - және сіз оны өшіре алмайсыз!

Ғасырларды бірге өткерген халықтар,

Жолда біз сенімді достар таптық.

1-жүргізуші: Елімізде халық достығы жасасын!

Бәріміз достық әнін бірге шырқайық!

Сынып сағаты. «Қазақстан Республикасы күніне жеткен жетістіктері»

Мақсаттар:

1. Оқушылардың бойында Республика күні туралы түсінік қалыптастыру, Қазақстан тарихы бойынша білімдерін тиянақтау, Қазақстан Республикасының рәміздері туралы білімдерін тиянақтау;

2. Оқушылардың сөйлеу тілін дамытып, сөздік қорын молайту;

3. Отанға деген сүйіспеншілікке, өзге ұлт өкілдеріне құрметпен қарауға, Қазақстан Республикасының рәміздерін, мемлекеттік тілді құрметтеуге тәрбиелеу;

Құрал-жабдықтар: Қазақстан Республикасының Әнұранының аудиожазбасы, «Менің Қазақстаным» әні, Республика күні туралы бейнеролик,

презентация, нақыл сөздер жазылған карточкалар, викторинаға арналған сұрақтар жазылған карточкалар.

Мұғалімнің кіріспе сөзі.

– Әрбір мемлекетте мемлекеттік мерекелер деп аталатын осындай мерекелер бар, оны Қазақстан азаматтары тойлайды ма?

Сынып тақырыбының хабарламасы

-Бүгінгі сынып сағатымыз «Қазақстан Республикасы күніне жеткен жетістіктері» атты ұлттық мерекеге арналады.

– Қазақстан Республикасы күні – 25 қазан – ресми күні бар жалғыз мемлекеттік мереке.

– 25 қазан – еліміз үшін Қазақстан тарихындағы маңызды даталардың бірі. 1990 жылдың дәл осы күні Қазақ ССР-нің мемлекеттік егемендігі туралы Декларация қабылданды.

– 1991 жылы 16 желтоқсан – Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан Республикасының мемлекеттік тәуелсіздігі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына қол қойып, еліміздің тәуелсіз мемлекет болғанына 30 жылдан астам уақыт болды.

- Республика күні нені білдіреді (бірлестіктерді атаңыз):

- Тегін;

- өз аумағында биліктің толықтығы;

- ішкі және сыртқы саясатты дербес анықтау және жүзеге асыру;

– Дамудың жаңа даңғыл жолына түскен Қазақстан халқының азаттық туралы ежелден келе жатқан арманын жүзеге асырды. Халық алғаш рет мәдениетін, тілін, сенімін, дінін, салт-дәстүрін дамыту мүмкіндігіне ие болды. Бүгінгі таңда Республиканың әрбір азаматы өзінің тәуелсіздігін, ұлтжандылығын, азаматтығын мақтан етеді.

Қазақстанның тәуелсіздігі кенеттен және нөлден пайда болған жоқ: тәуелсіздікке апаратын жол қиын да қиын болды. Талай ұрпақтың азат мемлекет туралы арманы ақыры орындалды. Оны қоныстандыру, дамыту, жаудан қорғап, бүгінгі өмір сүріп жатқандарға жеткізу үшін ата-бабаларымыз сан ғасырларды қажет етті. Өткен ұрпақтың басына қаншама еңбек, қан, қуаныш, қасірет өтті.

1 оқушы:

Жел қамшыдай қамшылап,

Ей, далам, ғасырлар бойы

Мен сенің өткеніңді көремін!

2 оқушы:

Менің уайымым мен уайымым мені бір сәтке де қалдырмайды...

Мұнда сіздің достарыңыз бен жауларыңыздың жолдары араласады.

Құмды керуендер қайда кетті және сол жолдармен қайдан,

Түйедей, түйедей, шағылдай?!

3 оқушы:

Міне, біздің ата-бабаларымыз арқасын қайырған,

Жауға қарсы тұрыңыз

Ал ақындар айтысы!

Және ақылсыз қате!

Және ұзақ уақыт!
Ал әйелдер мен жетімдердің көз жасы!
Қымбаттым, мен қарапайым болмаймын,
Менің түсінігім адасып жатыр!

Қазақстан Республикасының әнұраны шырқалады.

Мұғалім сөзі:

Әнұран бірлікке шақырады. Бұл ұлттық байлықтың бүкіл тереңдігін: оның тарихын, арман-мақсатын бойына сіңірген музыкалық хабар іспетті.

Әнұран – мемлекеттің басты рәміздерінің бірі. «Әнұран» терминінің өзі гректің «гимнео» сөзінен шыққан және «салтанатты ән» дегенді білдіреді. Әнұран ел азаматтарының тиімді әлеуметтік-саяси консолидациясы мен этномәдени сәйкестендіруі үшін шешуші маңызы бар маңызды дыбыстық символика қызметін атқарады.

Тәуелсіз Қазақстанның тарихында еліміздің мемлекеттік әнұраны екі рет – 1992 және 2006 жылдары бекітілді.

1992 жылы республика мемлекеттік егемендік алғаннан кейін Қазақстан әнұранының музыкасы мен мәтініне байқау жарияланды. Байқау нәтижесінде Қазақ КСР әнұранының музыкалық басылымын сақтау туралы шешім қабылданды. Осылайша, Мұқан Төлебаев, Евгений Брусиловский және Латиф Хамиди алғашқы қазақстандық әнұранның музыкасының авторлары атанды. Үздік мәтін байқауын да белгілі ақындар: Мұзафар Әлімбаев, Қадыр Мырзалиев, Тұманбай Молдағалиев және ақын Жадыра Дәрібаева ұсынған авторлар тобы жеңіп алды.

Еліміздің дыбыстық рәміздерін танымал ету мақсатында 2006 жылы жаңа мемлекеттік әнұран қабылданды. Оған арқау болған «Менің Қазақстаным» патриоттық әні. Оны 1956 жылы Шәмші Қалдаяқов Жұмекен Нәжімеденовтің өлеңдеріне жазған. Әнге мемлекеттік әнұранның жоғары мәртебесі мен салтанатты дыбыс беру үшін Қазақстанның Тұңғыш Президенті – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев түпнұсқа мәтінді пысықтады. Қазақстан Парламенті 2006 жылғы 6 қаңтардағы палаталардың бірлескен отырысында «Мемлекеттік рәміздер туралы» Жарлыққа тиісті түзетулер енгізіп, еліміздің жаңа мемлекеттік әнұранын бекітті.

Қазақстан Республикасының Гимні:

Алтын күн аспаны,
Алтын дән даласы,
Ерліктің дастаны,
Еліме қарашы!
Ежелден ер деген,
Даңқымыз шықты ғой.
Намысын бермеген,
Қазағым мықты ғой!

Қайырмасы:

Менің елім, менің елім,
Гүлің болып егілемін,

Жырың болып төгілемін, елім!
Туған жерім менің – Қазақстаным!
Ұрпаққа жол ашқан,
Кең байтақ жерім бар.
Бірлігі жарасқан,
Тәуелсіз елім бар.
Қарсы алған уақытты,
Мәңгілік досындай,
Біздің ел бақытты,
Біздің ел осындай!

Қайырмасы:

Менің елім, менің елім,
Гүлің болып егілемін,
Жырың болып төгілемін, елім!
Туған жерім менің – Қазақстаным!

Қорытынды

Бүгінде ел дамуындағы жаңа тарихи кезеңнің қалай өтіп жатқанына бәріміз куәміз. Президент Қ.Қ.Тоқаев айтқандай. «Азаматтар реформаның нақты игілігін көруі керек, сонымен қатар оған тікелей қатыса алуы керек. Ең өзекті тақырыптар бойынша қазақстандықтарға интерактивті сауалнама жүргізуге болады. Қазақстандықтар түйткілді мәселелердің шешімін ұсына отырып, еліміздің жаңғыруына өз үлесін қоса алады. Қайырымдылық шараларын үйлестіретін анық және тиімді электронды қызметті іске қосуға болады. Мұның барлығы цифрлық демократияны дамытудың технологиялық платформасының негізін құрайды. Дамыған елдер осыған ұмтылуда. Біз әлемдік өркениеттен қалып қоймауымыз керек. Ұлттық Құрылтайдың электронды нұсқасын жасау қажет. Сонда әрбір азамат Жаңа, Әділ Қазақстанды құруға атсалысады», – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Мемлекет басшысы Республика күнін мемлекеттік мереке ретінде атап өту керектігін атап өтті. Ал Елбасы Тәуелсіздік күнін халық қаһармандарын еске алу күні ретінде атап өтуді және оны мемлекеттік мерекелер қатарына қосуды ұсынды.

2022 жылғы қыркүйекте Парламент Сенаты «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне кинематография, мәдениет және мерекелер мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заңға өзгерістер мен толықтыруларды қабылдады. Нәтижесінде 25 қазан Республика күні мемлекеттік мереке, ал 16 желтоқсан Тәуелсіздік күні мемлекеттік мереке ретінде белгіленді.

«Осы заңға сәйкес 25 қазан мемлекеттік мереке, Республика күні болып бекітілді. Бұл тарихи және өте маңызды шешім. Еліміздің тәуелсіздігі шынымен де осы күннен басталады. Сондықтан бұл күннің мемлекеттік мереке ретінде бекітілуінің өзі мемлекеттілік пен егемендік тұрғысынан маңызды қадам болып табылады. Болашақта ұлттық мереке – Республика күні ел тәуелсіздігінің нығаюына және танымал болуына септігін тигізеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Бұқаралық мерекенің мағыналық негізі. Ванченко Т.П., <https://cyberleninka.ru/article/n/smyslovaya-osnova-massovogo-prazdnika>
2. Снегирев И.М. Орыстың халықтық мерекелері мен ырым-жырымдары. М.: Сов. Ресей, 1990. С. 170.)
3. Мазаев, А.И. Мереке әлеуметтік-көркем құбылыс ретінде. М., 1978. С. 4.
4. Пиотровский, А. Театр. Фильм. Өмір. Л., 1969.)
5. Huizinga, J. Homo ludens. Мәдениетті дәлелдеу. Хаарлем, 1968. (аударған В. Ошис).
6. Бенифанд, А. V. Мереке, мәні, тарихы, қазіргі заман. Красноярск, 1986 ж.; Генкин, Д.М. Бұқаралық мерекелер. М., 1975; Мазаев, А.И.
7. Орталық орыс. хабаршы. қоғамдық. Ғылымдар: ғылыми-танымдық басылым. 2010. № 1–2 (14). 15–20 беттер; Күш: күлкі мен қорқыныш арасында // SUSU хабаршысы. 2010. № 8 (184).
8. Аристотельдің этикасы. СПб., 1908. S. 192. Келтірілген. жазған: Мазаев, А.И. Жарлық. оп. S. 20.
9. Бахтин, М.М. Франсуа Рабле шығармашылығы және орта ғасырлар мен Қайта өрлеу дәуіріндегі халық мәдениеті. 2-ші басылым. М., 1990 ж.
10. Челябині мемлекеттік университетінің хабаршысы Мереке теориясына қысқаша экскурсия Лаврикова Ирина Николаевна)
11. Дал В. Ұлы орыс тілінің сөздігі. М., 1986:380-381).
12. Галанин В. Протоорыс тілі – тілдердің негізін салушы. М., 2004:97).
13. Мелетинский Е.М. Мифтік поэтика. М.: Наука, 1976. С. 163-174.)
14. Путилов Б.Н. Миф – ырым – Жаңа Гвинеяның әні. М.: Наука, 1980. С. 91.
15. Гуревич А.Я. Ортағасырлық халық мәдениетінің мәселелері. М.: Өнер, 1981 ж. S. 13.
16. С.Т.Минақов

Қосымшалар

1. Қосымша

Мектепке дейінгі білім беру ұйымындағы мерекелік сценарийдің құрылымын әзірлеу.

Кіріспе бөлім.

1. Экспозиция.

Алдымен жүргізуші барлық қонақтар мен қатысушыларды таныстырады, олардың не үшін, қандай жағдайда жиналғанын айтады. (мерекенің концерттік-ойын-сауық түрі). Жүргізушінің орнына кейіпкердің экспозициясына қатысуға болады (ересек адам да, бала да – актер). Кейіпкер өзінің сыртқы келбеті мен ішкі мінезімен, киімі, сөзі, іс-әрекетімен көрерменге түсінікті етіп, олардың қандай ертегі болғанын, іс-әрекеттің орын алғанын, атмосферасын тікелей көрсетеді. (сюжет формасы)

2. «Галстук» жасау.

«Мерекенің басталуы» - мерекенің басында кенеттен жаңа оқиғаның пайда болуы. «Бастау» әрқашан кенеттен және «кенеттен» сөзімен корреляциясымен танылады. (кенеттен есік қағылды да, пошташы хатты берді. Кенет басты кейіпкер бірдеңе істеуді ұмытып кетіп, қатені тез арада түзету керек).

3. Негізгі оқиғаның дамуы.

Табиғи тілек сюжеттен кейін пайда болады - одан әрі не болатынын білу. Бұл өсу ретімен әрекеттің дамуы. (бірін-бірі алмастыра отырып, күшейіп, энергия деңгейі бойынша шарықтау шегіне әкелетін оқиғалар тізбегі дегенді білдіреді)

4. **Кульминация** – мерекенің бетбұрыс кезеңі. Бұл эмоционалды қабылдаудың ең жоғары нүктесі. Бұл кейіпкердің тағдыры шешілетін және оқиғалар барысында бетбұрыс болатын басты оқиғалардың бірі.

5. Одан кейін іс-әрекеттің төмен қарай дамуы келеді. Барлық оқиғалар жағдайды шешуге, қандай да бір жағымсыз кейіпкерді әшкерелеуге бағытталған. Осылайша, біз мойындаусыз жақындаймыз.

6. **Денумент** – сюжетті шешуге негізделген оқиға. Бұл жағымсыз кейіпкердің өкінуінен, оның жазалануынан, әлдебір заттың көптен күткен ашылуынан көрінуі мүмкін.

7. **Ең соңында** – финал. Бұл мерекенің апофеозының бір түрі, бақытты аяқталу және жалпы қуаныш. Соңы бүкіл оқиғаның моральдық, моральдық мәні сияқты көрінуі мүмкін немесе тәтті дәммен тосын сый болуы мүмкін.

«Преник адам» ертегісі мысалында көркем шығармаға құрылымдық талдау ұсынылады.

Мысалы, «Преник адам» орыс халық ертегісінің экспозициясы ұсынылады:

Сахнада үй бар, әже үй шаруасымен айналысады, фоннан орыстың халық музыкасы естіледі, атасы қорғанның үстінде киіз етік киіп тұр.

Бұл ашылу көрерменге оқиғаның қай жерде болатынын айтады. Ауылдық орыс үйінің атмосферасы, ауылдағы тыныштық пен өлшенген өмір. Атасы мұрнының астынан бауыр басып алады.

КЕНЕТТЕН ...

Музыка кенет үзіледі немесе араласады. Атасы қорлауды қояды, ішін уқалайды. Жеуге бірдеңе іздейді, бірақ құрғақ қыртыстан басқа ештеңе таппайды. Ол әжесін шақырып, бәліш пісіруді сұрайды. Әжей қорадағы қораның айналасын тырнауға уәде береді.

Сюжетті бұрмалау болды. Көрермен бұдан былай не болады деп ойлайды.

Өсіп келе жатқан даму.

Әже музыка әуенімен тоқашқа ұн жинай бастайды. Илейді, пісіреді, терезеге қояды. Зімбір тоқаш қашып кетіп, орманда әртүрлі адамдарды кездестіреді.

Жануарлар да өсу ретімен кездеседі. Алдымен кішкентай қоян, содан кейін үлкенірек қасқыр, үлкен аю және айлакер түлкі.

Шарықтау шегі. Түлкімен кездесу.

Түлкі Бауырсақты жеңе ме, жоқ па?

Іс-әрекетті жол бойында дамыту. Зімбір Тоқаш бауырды ән салады. Түлкі естімегендей кейіп танытады, Бауырсақ ән салады, одан әрі...

Энергия көбейеді, алаңдаушылық күшейеді, жағдай қызады ...

Айыптау Тоқаштың оған сенетіндігінде. Тоқаш сенген түлкі еді.

Финал. Түлкі Тоқашты жеді.

Экспозиция сюжеті даму әрекеті шарықтау шегі даму әрекеті деноумент және финал.

Бұл дәстүрлі құрылым сюжеттік мерекелерге қолданылады. Ол қалай да болады

Әр бөлімнің іс-әрекетіне қарай түрлендіру, толықтыру (балалардың әндері, билері, тақпақтары, ойындары және т.б. арқылы) Мерекенің логикалық аяқталуына әкелетін логикалық бағытты, оқиғалар тізбегін бұзбау маңызды. Балалардың музыкалық нөмірлерін сюжеттік мерекеге қалай сауатты түрде енгізу керек? Бұл өте маңызды сұрақ, өйткені сюжеттің логикалық тізбегін бұзу оңай. Биді немесе әнді дұрыс емес уақытта, дұрыс емес жерде қосу. Осылайша, сіз даму динамикасын тоқтата аласыз, сіз бүкіл мерекеде өзіндік «шұңқыр», «саңылау» аласыз. Бұл балалардың зейінінің, қызығушылығының әлсіреуі, баланың шаршауы және, әдетте, бүкіл – мерекенің сәтсіздігі.

Бұған жол бермеу үшін музыка жетекшісі музыкалық репертуарды дұрыс құруы және сценарийге музыкалық нөмірлерді дұрыс енгізуі керек. Осылайша, сіз мерекені безендіре аласыз, оны балалар үшін жарқын және қызықты ете аласыз. Сюжетке қатысу арқылы балалар іс-әрекетті жақсы қабылдайды, қызығушылық күшейеді, мереке бойы зейіні дұрыс бөлінеді. Балалардың музыкалық іс-әрекеті мерекеде балалардың бір іс-әрекет түрінен жалықпауы үшін кезектесіп тұруы керек.

Фестивальде балалардың музыкалық қабілеттерін көрсетуге деген құштарлығын оятуға болады.

МАЗМҰНЫ

Кіріспе.....	3
1. Оқушылардың тұлғасын қалыптастырудағы мерекенің рөлі	5
2. Орта білім беру ұйымдарында Республика күнін өткізу жөніндегі әдістемелік нұсқаулар	10
Қорытынды	27
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі	28
Қосымша	29

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Бұқаралық мерекенің мағыналық негізі. Ванченко Т.П., <https://cyberleninka.ru/article/n/smyslovaya-osnova-massovogo-prazdnika>
2. Снегирев И.М. Орыстың халықтық мерекелері мен ырым-жырымдары. М.: Сов. Ресей, 1990. С. 170.)
3. Мазаев, А.И. Мереке әлеуметтік-көркем құбылыс ретінде. М., 1978. С. 4.
4. Пиотровский, А. Театр. Фильм. Өмір. Л., 1969.)
5. Huizinga, J. Homo ludens. Мәдениетті дәлелдеу. Хаарлем, 1968. (аударған В. Ошис).
6. Бенифанд, А. V. Мереке, мәні, тарихы, қазіргі заман. Красноярск, 1986 ж.; Генкин, Д.М. Бұқаралық мерекелер. М., 1975; Мазаев, А.И.
7. Орталық орыс. хабаршы. қоғамдық. Ғылымдар: ғылыми-танымдық басылым. 2010. № 1–2 (14). 15–20 беттер; Күш: күлкі мен қорқыныш арасында // SUSU хабаршысы. 2010. № 8 (184).
8. Аристотельдің этикасы. СПб., 1908. S. 192. Келтірілген. жазған: Мазаев, А.И. Жарлық. оп. S. 20.
9. Бахтин, М.М. Франсуа Рабле шығармашылығы және орта ғасырлар мен Қайта өрлеу дәуіріндегі халық мәдениеті. 2-ші басылым. М., 1990 ж.
10. Челябині мемлекеттік университетінің хабаршысы Мереке теориясына қысқаша экскурсия Лаврикова Ирина Николаевна)
11. Дал В. Ұлы орыс тілінің сөздігі. М., 1986:380-381).
12. Галанин В. Протоорыс тілі – тілдердің негізін салушы. М., 2004:97).
13. Мелетинский Е.М. Мифтік поэтика. М.: Наука, 1976. С. 163-174.)
14. Путилов Б.Н. Миф – ырым – Жаңа Гвинеяның әні. М.: Наука, 1980. С. 91.
15. Гуревич А.Я. Ортағасырлық халық мәдениетінің мәселелері. М.: Өнер, 1981 ж. S. 13.
16. С.Т.Минақов

МАЗМҰНЫ

Кіріспе.....	3
1. Оқушылардың тұлғасын қалыптастырудағы мерекенің рөлі	5
2. Орта білім беру ұйымдарында Республика күнін өткізу жөніндегі әдістемелік нұсқаулар	9
Қорытынды	26
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі	27
Қосымша	28

Орта білім беру ұйымдарында Республика күнін өткізу бойынша
Әдістемелік нұсқаулар

Методические рекомендации
по проведению Дня Республики в организациях среднего образования

Басуға 24.06.2022. ж. қол қойылды. Пішімі 60×84 1/16.
Қағазы офсеттік. Офсеттік басылыс.
Қаріп түрі «Times New Roman». Шартты баспа табағы 3.

Печать была подписана 24.11.2021 г. Формат 60×84 1/16.
Бумага офсетная. Офсетная печать.
Тип шрифта «Times New Roman». Усл. п.л. 3.